

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

CREACIÓ

DICTAMEN-ACORD DE L'EXCMA. DIPUTACIÓ

DIPUTACIÓ PROVINCIAL
DE
BARCELONA

AB la renaixença de Catalunya y el públic reconeixement de la seva personalitat vénen noves obligacions que cal que siguin ateses per la Diputació, que sempre ha procurat correspondre, segons la mida de les seves forces, a les exigencies de l'opinió pública. Aquesta avui demana el restabliment y organització de tot el que es refereix a la cultura genuinament catalana; y seriem culpables davant, no sols de Catalunya, sinó de totes les nacions, si no fessim el que depèn de nosaltres pera la major intensitat d'aquesta cultura, facilitant-li els medis possibles, ja organitzant institucions que compleixin tal objecte y dotant-les dels elements materials necessaris, ja procurant que l'exemple de la Diputació el segueixin altres organismes que vinguin a impulsar la nostra iniciativa y a completar els nostres esforços.

L'Estat, que ajuda avui la publicació de les obres del gran Ramon Llull, es regular que també doni el seu concurs an aquesta obra de cultura, considerant sobre tot que ha de tenir interès en la creació de nuclis científics preparats pera assessorar-lo, de la mateixa manera que a la Diputació, pera tot el que els pugua convenir, donades les urgents demandes d'aquesta terra.

El primer dubte que s'es presentat ha sigut sobre si convenia

augmentar el personal y la consignació d'alguns dels actuals organismes científics, ampliant la seva esfera d'acció, o si era millor crear un organisme nou, que, precisament per esser nou, estigués més obligat a demostrar la seva activitat y li fossin més naturals fecundes iniciatives.

Aquest dubte ens el resol l'experiencia del que han fet altres països que s'han trobat en casos semblants, estimant-se més no alterar la vida dels antics organismes y crear al llur costat nous òrguens ja més especialitzats y més adequats pera l'acció moderna. L'Estat francès ha respectat l'«Escola de França a Roma», fundant l'«Escola d'Atenes», pera suplir tot el que no alncanci aquell vell organisme. En lloc de destruir les Academies, la mateixa França procura augmentar llur prestigi, però al seu costat posa vius y fecons centres científics moderns, com l'«Escola d'Alts Estudis», l'«Institut», etcètera. Italia, també, sense destruir les Academies locals del renaiement, fundà les societats d'Historia Patria, l'acció benefactora de les quals arriba fins a nosaltres ab les missions que sovint envien a estudiar els nostres arxius. El mateix Estat espanyol ha creat l'«Institut de Reformes socials», en lloc de transformar l'«Academia de Ciències morals», assignant-li noves atribucions que sembla que li pertocaven.

Avui els interessos de la ciencia exigeixen una especialització cada vegada més rigorosa, y uns medis y una llibertat d'acció que 'ls organismes antics, complint sempre ab ses altes funcions reguladores de l'academia, no 's troben en el cas de desenrotllar.

Per ço es arribada l'hora que la Diputació prengui l'iniciativa pera fundar aquí centres d'estudis científics, concretament especialitzats y destinats, més que no pas a l'ensenyança, a produir ciencia y facilitar les investigacions, pera saber directament tot el que tenim de propi, y no haver d'aprendre dels estrangers el que han estudiat a casa nostra.

Lo primer que cal fer, com més necessari, es crear un centre de

crítica històrica y social on se treballi ab vera seriositat científica. Els nostres arxius, renomats en tota Europa per les moltes riqueses que hi ha y que desconeixem, exigeixen investigacions autoritzades; els nostres autors clàssics, quasi inèdits completament, demanen comentaris, crítiques y comparacions, com permeten els coneixements moderns. Tenim èpoques de la nostra historia completament desconegudes, com les temptatives de reforma y de renaixement de Catalunya, y hi ha autors dels quals ningú s'ocupa, com són tots els de la nostra cultura llatina eclesiàstica dels temps romànics; y aquest desconeixement nostre es més llastimós perquè 'ns el retireuen els autors estrangers, enviant-nos tot sovint els volums d'investigacions que 'ns tocaven a nosaltres haver fet.

Pera sortir d'aquesta situació vergonyosa, favorint el desenvolupament dels estudis necessaris, la Diputació pot y vol prendre'n l'iniciativa, encarregant-se de fundar un centre que podrà nomenar-se INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, ab la missió d'investigar y publicar treballs de caracter històric, literari y jurídic, sens perjudici d'ampliar-lo després a totes les altres ciències morals. Desde 'l primer dia, y ab l'idea de donar als seus treballs la major intensitat possible, l'INSTITUT se dividirà en Seccions, especificades degudament. Per fortuna no 'ns falten tradicions y elements d'estudi en arxius y biblioteques, y la Diputació farà un gran bé a la cultura patria creant aquest centre d'investigació metòdica, on podran suplir-se les deficiències actuals, produïdes més per falta de medis y organització que de persones competents; y evitarem aixís que desapareguin o continuïn ignorats preciosos materials científics que fins avui no s'aprofiten, reintegrant les notícies dels que 's troben apartats a l'extranger, en les biblioteques y arxius de París, Roma, Viena, Venècia, Gènova, Nàpols, etc., referents a la nostra historia y civilització, y procurant-nos fotografies, o quan menys copies autèntiques, y publicant-les després, sempre que 's creguin dignes de vulgarització.

Aixís es com tots els països han anat recollint les restes del llur passat, les llurs riqueses intel·lectuals y el tresor de la llur producció artística y literaria; y es per tot això que aquesta ponència té l'honor de sotsmetre les següents bases a la «Comissió de nous serveis», per si aquesta els vol proposar a la Diputació en ple, pera la llur aprovació definitiva :

1.ª Se crea un centre d'estudis que s'anomenarà INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS y tindrà per objecte la superior investigació científica de tots els elements de la cultura catalana.

2.ª L'INSTITUT se compondrà, per ara, de vuit membres, y d'entre ells ne designaran dos pera que siguin President y Secretari. Aquests càrrecs seran a perpetuitat, y les vacants naturals s'ompliran per ells mateixos. Podran també nomenar, pera auxiliar-los en els llurs treballs, fins a dos Secretaris redactors.

3.ª Pera 'l desempeny dels seus treballs se dividirà l'INSTITUT en quatre Seccions, que seran : a) d'Historia, b) d'Arqueologia, c) de Literatura, d) de Dret. La Diputació podrà establir noves Seccions, sempre que ho cregui convenient, després de proposta raonada de l'INSTITUT.

4.ª L'INSTITUT cuidarà de publicar, en volums separats de la mateixa mida, els textos, memories, coleccions y tot lo que estimi d'importancia y útil divulgació; y, además, monografies curtes, documents aïllats y treballs menuts, que poden constituir l'objecte d'un anuari o de qualsevolga altra publicació periòdica. Les publicacions que faci l'INSTITUT poden esser, o bé treballs dels seus individus, o d'iniciativa particular externa. En aquest últim cas podrà acceptar o rebutjar les obres que se li presentin, previ dictamen especificat, que s'encarregarà a un o a diversos dels seus individus, cuidant també de la vigilancia de l'impressió. Les publicacions del propi INSTITUT consistiran especialment en : a) diplomataris de caràcter històric, literari, mercantil y jurídic; b) manuscrits literaris de tota

mena, no publicats fins avui o publicats defectuosament; c) estudis y obres històriques, crítiques, arqueològiques, que representin un notable avenç y utilitat pera la nostra cultura.

5.ª Com que pera 'ls seus treballs l'INSTITUT haurà d'aprofitar-se dels materials dels arxius nacionals y estrangers, podrà adoptar tots els medis que cregui convenients pera això, reclamant directament les còpies o altres formes de coneixement que cregui oportunes, o encarregant a un de sos individus, o a alguna altra persona de reconeguda competència, la recolecció d'aquests materials.

6.ª Pera 'ls detalls del seu funcionament, l'INSTITUT formularà, aixís que estiga constituït, un Reglament, que portarà a l'aprovació de la Diputació Provincial.

7.ª Quan hi hagi una vacant se proveirà dintre del mes següent en sessió extraordinària, que serà presidida pel President de la Diputació Provincial o pel diputat que ell designi. També presidirà de la mateixa manera totes les sessions en que 's prenguin acords que portin despeses. Sempre que 'l President o 'l seu delegat assisteixi a les sessions, tindrà veu y vot decisiu.

8.ª La Diputació posarà en els seus presupostos les consignacions necessàries pera les despeses de l'INSTITUT, y fins al presupost ordinari vinent farà ús de la quantitat que pera aquest objecte s'inclourà en el pròxim presupost extraordinari.

9.ª Se designen pera formar part de l'INSTITUT els senyors D. Jaume Massó Torrents, D. Antoni Rubió y Lluch, D. Miquel dels Sants Oliver, D. Joaquim Miret y Sans, D. Josep Puig y Cadafalch, D. Guillem M.ª de Brocà, D. Pere Corominas y D. Josep Pijoan.

Barcelona 18 de Juny de 1907.

EL SECRETARI,
JOSEP PARÉS

EL PRESIDENT,
E. PRAT DE LA RIBA